

v e r e n i g i n g

O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag

Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TD Den Haag tel. 684541

Secretariaat: KRAMVOGELLAAN 29 2566 CB Den Haag tel. 254273

W E E K B L A D

nadruk verboden

26e jaargang nr. 30

2 april 1982

x in de kantlijn is de vraag

" " " " het antwoord

Goeden avond vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, dus denkt zelf na. Ons onderwerp werd aan het begin van het verenigingsjaar door u gekozen en draagt de titel:

B E T E K E N I S E N N U T V A N R E V O L U T I E S

En wanneer ik niet uitkijk zitten wij al meteen goed in het het pak. Want wat is erevolutie? Over het algemeen volstaat men met de vaststelling dat het een omwenteling is. Maar daarmee weet je nog niets. Met die aanduiding zou je zelfs aannemelijk kunnen maken dat zodra iemand wentelteefjes bakt er sprake is van een revolutie in een koekepan.

Een andere uitleg beweert, dat het een verzet tegen het bestaande betekent. Maar dit zien wij altijd en zonder dat men dit een revolutie behoeft te noemen. Want ik geloof niet dat er één generatie is geweest die zich niet heeft willen verzetten tegen het bestaande.

Mogelijk worden wij wijzer wanneer wij nagaan, welke soorten van revolutie er kennelijk bestaan. Zo is er een z.g. sluipende revolutie. Een voorbeeld hiervan kunnen wij zien b.v. in Nederland in de 60-ger jaren: Denkbeelden veranderen, er zijn wel acties, maar die blijven speels. Wij hebben niet te maken met een directe aanval op of ontkenning van het bestaande gezag, maar zien eerder het ontkennen van de zin daarvan.

Door dergelijke kleine omwentelingen verandert er inderdaad vaak zeer veel in het gedrag en denken van alle mensen die er mee geconfronteerd werden. Want ook een dergelijke revolutie kan grote gevolgen met zich brengen en de mores, de zeden van een volk geheel wijzigen. Waarbij zij opgemerkt, dat dit eveneens een traag proces is dat gemeenlijk verloopt zonder dat de mensenzelf dit beseffen.

Een dergelijke revolutie heeft ook zeker haar nut: zij brengt vele intradities vastgeroeste zaken weer in beweging.

Wanneer een volk niet voortdurend in beweging is, zich steeds weer aanpast en verandert zo verstart het op een gegeven ogenblik en juist door die maatschappelijke verstarring richt het zichzelf ten gronde.

Een ander voorbeeld van een bijna sluipende revolutie kunt U vandaag de dag zien. Wanneer u kijkt naar het optreden van de vakbonden wordt duidelijk, dat het optreden daarvan steeds meer politiek getint is.

Wanneer wij steeds weer konstateren dat men vooral gaat staken niet om werkelijke arbeidsredenen, maar in feite uit zuiver politieke en machtsoverwegingen dan mag worden gesteld dat hier sprake is van een revolutie van syndicalisten die proberen het macht van de arbeiders te plaatsen naast of zelfs boven het gekozen en z.g. democratische gezag.

Dan zijn er de meer bekende gewelddadige revoluties. Het beste voorbeeld hiervan is Rusland. Daar heeft men met geweld niet alleen de verhoudingen veranderd maar zelfs de gehele regerende kaste voor ruim 9/10 uitgeroeid.

Men is bijna 12 jaren lang vooral bezig geweest met moorden en doodslaan. Eerst daarna wordt het sociale klimaat daar weer wat rustiger. Want deze vorm van revolutie kenmerkt zich altijd door terreur, ontkenning van rechten voor bepaalde mensen en zelfs voor enkelingen, daar men voortdurend in meer algemene termen wil denken. Zij heeft verer het nadeel dat zij voortdurend probeert zelf een nieuw apparaat op te bouwen dat, zodra het er is, weer alles zal doen en ook de terreur-middelen zal gebruiken, om zichzelf zo in stand te houden.

Een voorbeeld van het verloop van dergelijke revoluties in de meer moderne tijd kunnen wij eveneens aantreffen wanneer wij zien naar b.v. Vietnam. Hier wordt zelfs duidelijk dat degenen die ten koste van alles een omwenteling tot stand willen brengen zelfs in staat zijn een wereldmacht af te schrikken.

Een soortgelijk voorbeeld van revoluties in verschillende stadia ziet u eveneens in b.v. Ecuador en dergelijke staatjes in midden Amerika en in Afrika. Hier komen steeds weer revoluties voor.

Wat is het gevaar van een dergelijke revolutie? Bij elke gewelddadige revolutie zal de leiding daarvan noodgedwongen een militair en terroristisch denken moeten ontwikkelen. Dat is nu eenmaal een noodzaak omdat men zonder dit eenvoudig niet verder kan komen.

Maar dit denken betekent eveneens dat men altijd weer denkt en reageert in strikt hiërarchische termen. Heeft de leiding van een dergelijke revolutie eenmaal gewonnen dan plaatst men zich daar waar de verdreven en/of verslagen tegenstander zat. Men houdt geen rekening met de mensen "voor wie men het allemaal doet", hun wensen en behoeften. En daar men bovenal van orde houdt is men geneigd bestaande structuren over te nemen. Men zal er alleen zijn eigen controle apparaat aan toevoegen en eigen mensen daarin opstellen.

Het resultaat is dat dergelijke revoluties gemeenlijk geen werkelijke verbeteringen voor de massa tot stand brengen of slechts in zeer beperkte mate en dan alleen voor aanhangers.

Maar er is ook nog een religieuze, een godsdienstige vorm van revolutie. Ook deze en haar invloeden zijn ruimschoots de moeite van het beschouwen waard.

Wanneer wij denken aan b.v. Jezus dan weten wij, dat de man in zijn eigen tijd niet bepaald als belangrijk meetelde. Men doet nu wel of hij dit in feite voor zijn tijdgenoten wel was, maar kennelijk wisten vele mensen niet eens, dat deze man bestond, behalve degenen die hem volgden en degenen die hem probeerden te gebruiken.

In de ogen van zijn tijd was hij eerder een soort prehistorische Bhagwan, al dan niet met een historische zending.

Neemt u mij niet kwalijk dat ik het zo zeg. Maar Jezus was ook niet de enige die stelde dat hij de messias was, want in die dagen liepen er heel wat mensen rond die zich daarvoor uitgaven en tekenen deden volgens hun volgelingen.

Alweer blijkt dat hetgeen Jezus is en doet niet bepaald een revolutie is in de zin waarin men dit begrip gemeenlijk pleegt te beschouwen. Hij probeert zelfs niet het gezag over te nemen, dit ofschoon volgens de evangeliën hij die kans mogelijk wel heeft gehad. Ik wijs hierbij op de z.g. palmzondag, de intocht van Jezus in Jeruzalem. Degenen die hem hoopten te gebruiken voor hun eigen doeleinden brachten toen zoveel mensen op de been dat indien hij in staat en bereid was geweest hen te motiveren de menigte in haar enthousiasme tegen de tempel en Rome zouden zijn opgetrokken zonder meer, alleen op zijn woord.

Hij heeft dit niet gedaan. Wat deed hij wel? Hij bracht een leer, een soort filosofie ook, die bijzonder aantrekkelijk was voor alle mensen die met problemen zaten. Dit gold voor de slaven, maar evenzeer voor mislukkelingen in de maatschappij en zelfs degenen die de huidige toestand niet meer zagen zitten.

Aan al die mensen gaf hij een nieuw doel en een nieuwe hoop. Daarmede legde hij echter, bewust of onbewust, mede de grondslag voor een latere machts-revolutie. Ook al is die voortgekomen uit de bestrevingen van de monniken van Byzantium.

Bij de boeda zien wij iets dergelijks: hijzelf is iemand die, komende van een prinselijk hof, de standen aan zijn laars lapt. Hij bejegt alle oude indelingen en zelfs de oude goden met een wellwillende spot terwijl hij gelijktijdig een weg probeert te banen voor de mensen waardoor zij, ongeacht hun stand en afkomst, hun begrip van eigenwaarde zodanig kunnen verdiepen dat zij daardoor ook in staat zullen zijn hogere waarden in zich te bevatten.

Ook hier is geen sprake van een uiterlijke en gewelddadige revolutie, maar toch een zeer ingrijpende omwenteling. Want de macht van vele vorsten wordt hierdoor uiteindelijk beperkt, de strikte handhaving van de grenzen tussen de kasten wordt zo doorbroken. M.a.w.: het sociale stelsel van het gehele gebied waarin de boeda werkzaam was werd min of meer ondersteboven gegooid.

Wanneer ik zo spreek over de verschillende soorten van revoluties wordt het al duidelijk: een revolutie kan wel degelijk zijn nut hebben. Maar evenzeer wordt duidelijk dat je de werkelijke betekenis van een revolutie eerst veel later, nadat zij voltrokken werd, zal kunnen worden overzien. Het is niet mogelijk om op het ogenblik van een omwenteling reeds te bepalen of deze werkelijke waarden in zich draagt dan wel niet.

Typend voor alle soorten revoluties is verder, dat zij gedragen worden door denkbeelden die niet in de werkelijkheid getoetst zijn tot dat ogenblik. Wat hopelijk voor u zover nog aanvaardbaar is.

Je kunt je b.v. afvragen of Nederland een revolutie verdient. Nu ja, verdienen doet een volk dit altijd wel. Maar zou het nu zin hebben in dit land? Om dit te bepalen, zelfs bij benadering, dienen wij allereerst te kijken naar de Nederlandse mentaliteit.

Wanneer in Nederland een revolutie losbreekt heeft men altijd weer iets of iemand nodig om die revolutie aan op te hangen en verder zal een groot deel van dit volk direct of indirect de zegen van God of een andere autoriteit van node hebben om zich volledig te kunnen inzetten.

Een wat ambtelijk denken - vergeef mij de term, schijnt de doorsnee nederlander aangeboren te zijn - of hij dit nu wil of niet. Hij houdt ontzettend veel van vergaderen en kletsen, zowel de dames als de heren. Al te vaak heeft hij het gevoel dat je met een wereldschokkend denkbeeld de wereld kunt veranderen.

Niets is minder waar dan dit laatste. Een werkelijke revolutie vergt enorme inzet, maar ook zeer grote offers. Zij betekent in feite een afstand doen van alles behalve je ideaal. De doorsnee nederlander is wel bereid voor een revolutie afstand te doen van een paar dubbeltjes. Maar van werkelijk alles? Ik betwijfel het ten zeerste.

Een revolutie in nederland is een verschuiving in het kiesgedrag van zeg eens 23 tot 24%. Buiten alle kletspraat en alle overbodige demonstraties kom je niet veel verder hier naar ik vrees.

Kortom, ik zie niet al te veel in al die z.g. revolutionaire bewegingen hier. En wanneer het hier ooit nog eens tot een werkelijke revolutie komt zal zij onmiddellijk verder gaan middels die zelfde ambtenarij waardoor het oude systeem zichzelf reeds nu ondragelijk en onbetaalbaar heeft gemaakt.

Neen. Nederland is geen land voor een echte revolutie in deze dagen. Frankrijk dan mogelijk? Hier hebben wij te maken met een toch wel zeer sterke bourgeois-mentaliteit. De doorsnee fransman is nog veel behoudender dan de nederlander, bekrompener in zijn visie op eigen land en persoonlijkheid en bovenal; hij is nog veel meer gevoelig voor aantasting van zijn eigen rechten, belangen en bezittingen dan de doorsnee nederlander. En dat wil heel wat zeggen.

Een revolutie in frankrijk is altijd weer een revolutie die mislukt zelfs wanneer zij slaagt omdat men eenvoudig te veel belangen van te veel soorten mensen daarmee schaadt. Vernieuwingen zijn voor de meerderheid in de praktijk steeds weer onaanvaardbaar, ook wanneer men zich oorspronkelijk enthousiast achter bepaalde denkbeelden heeft geschaard. Dit is iets wat elke premier opnieuw ervaart in dit land. Vandaar ook dat de regeringen daar wisselen in het tempo waarin dames die bij Dior kopen hun kleding wisselen: zo vaak als gezien kosten en moeite maar mogelijk is.

Waar zou dan in deze dagen ook nog een revolutie kunnen ontstaan in europa? Duitsland bij voorbeeld? In dit land zal naar ik meen een revolte bestaan uit het publiceren van een denkbeeld - meestal in een zeer dik geschrift - het vervolgens zogenaamd aanvallen van dit denkbeeld en de vertegenwoordigers ervan op een onrechtmatige wijze. Dan volgt een machtsgreep die zo snel mogelijk een ordening schept waarin een ieder zijn vaste plaats is toegewezen. Zodra men in dit laatste is geslaagd, is de revolutie een voldongen feit en gaat alles op oude voet verder.

Dit is trouwens een van de geheimen van de DDR. Vele mensen denken dat een ieder daar wel heel graag terug zou gaan naar west-duitsland. Maar degenen die dit ambieren zijn in feite alleen de mislukkelingen daar. De doorsnee mens daar heeft wel degelijk het gevoel dat hij, zolang hij zich maar inpast in het bestaande patroon, een zekerheid geborgenheid en bovenal een rangorde zal vinden, die het gehele duitse volk van node heeft.

Werkelijke revolutionaire drang kunnen wij eerder verwachten bij bepaalde slavische volkeren en mogelijk zelfs in een land als Italie. Ofschoon wij hier er rekening mee moeten houden dat een pastoor op de baricaden en drie nonnen die een loflied zingen inplaats van een revolutionaire song ongetwijfeld reeds de helft van de opstandige menigte er toe kunnen bewegen huiswaarts te keren.

Neen, wanneer ik het zo zie zijn de werkelijke revolutionaire mogelijkheden in europa wel beperkt. Maar of zij nuttig zouden zijn? Kijk naar uw eigen land.

Op het oogenblik zijn uw politieke partijen zo druk bezig elkaar vliegen af te vangen dat zij geheel niet bemerken dat er binnenkort geen liegen meer zullen zijn wanneer zij zo doorgaan. Zij zijn voortdurend bezig zetels te winnen of te herwinnen, stemgedrag te beïnvloeden. Zij zijn voortdurend weer bezig vooral hun eigen heilige koeien en huisjes te sparen en vergeten daarbij maar al te vaak, dat van hen ook nog wordt verwacht dat zij een volk werkelijk zullen regeren.

Nogmaals, een revolutie in nederland kan ik mij niet voorstellen, zeker niet als een algehele omwenteling. Maar ik kan mij wel een reeks van acties voorstellen waardoor een dergelijk systeem doorbroken wordt.

Een systeem dus waarin politici meer en meer buiten het volk komen te staan en wel in idealistische termen plegen te denken maar geen rekening meer houden met de enkeling. Indien u een voorbeeld wilt hebben van deze houding citeer ik een uitspraak die kort geleden werd gedaan door een van uw belangrijker politici: "wij kunnen de werkelijke belastingdruk op het inkomen van het volk door inkomensbelastingen en premie heffingen niet meer verhogen, laat ons dus de btw verhogen."

In mijn oren klinkt dit als iemand die zegt: wij hebben de man nu lang genoeg met een knuppel op de kop geslagen en dat neemt hij niet meer, laten wij het dus maar eens met een zandzak proberen.

Dergelijke denkwijzen maken zonder meer duidelijk, dat er ingrijpende veranderingen noodzakelijk worden en dat om dit werkelijk tot stand te brengen wel enige revolutie nodig zal zijn. Liefst zonder geweld, maar wel met een andere wijze van denken, een andere wijze ook van reageren.

Het is al precies zo met de kerken. Op zich vindt ik kerken zeer goede instellingen want zij geven vele mensen houvast, hoop en een mogelijkheid voor zich de eigen wijze van leven te rechtvaardigen en zich bovendien nog bijzonder vroom en verdienstelijk te gevoelen.

Maar wanneer een dergelijke zich groot gezag aanmatigende instelling zich op een gegeven oogenblik buiten de werkelijkheid gaat plaatsen wordt het toch wel een enigszins andere zaak.

Wanneer ik denk aan de wijze waarop een bepaalde kerk zich voortdurend heeft gezet tegen alles wat eventueel de vruchtbaarheid van de gelovigen zou kunnen aantasten terwijl overbevolking en kindersterfte in vele gebieden steeds toenemen, zo krijg ik het gevoel dat de leiders de werkelijkheid niet meer zien of willen zien.

Om maar te zwijgen van het feit dat men in dichtbevolkte en geïndustrialiseerde landen meent geen tijd, geen geld meer te hebben voor een groot gezin en daarin bovendien ook uit persoonlijke redenen niet al te veel voor voelt.

Wat betekent dat geboortebepanking wel degelijk in de praktijk en op vele wijzen beoefend zal worden, wat neerkomt op een afname van het zich gebonden voelen aan de kerk die dit uitdrukkelijk verbiedt. Bovendien zal bij velen hierdoor onbewust of bewust een zondengedoele ontstaan dat voeren kan tot een verdere verwerping van het kerkelijke gezag. inclusief van het goede dat hierin toch wel degelijk ook aanwezig is.

Nuttig lijken mij revoluties dus gemeenlijk wel. Het nut van een revolutie is vooral dat zij steeds weer duidelijk demonstreert waar de fouten en zwakheden schuilen van bestaande systemen.

Ik noemde zo even Jezus als revolutionair. Men zal mij willen voorhouden, dat zijn revolutie dan toch maar het aanzien van de gehele wereld heeft veranderd.

Ik ben het er mee eens. Maar is die wereld er nu werkelijk zoveel beter door geworden? Wat vroeger in de naam van Rome of een vorst gebeurde geschiedt nu in de naam van God. Maar dat is volgens mij toch wel het voornaamste verschil.

De betekenis van de revolutie die Jezus komt op aarde tot stand bracht ligt mogelijk in een verandering van denken en een andere rationalisering voor veranderingen van zeden. Maar zij heeft zeker geen overwegende invloed gehad en veranderingen in de menselijke verhoudingen zonder meer tot stand gebracht.

Vergeet niet, dat een verandering van de heersende klasse nog een werkelijke ingrijpende verandering betekent. Kijk naar Amerika, dat zijn eigen revolutie heeft gekend. De Usa heeft zich afgezet tegen de koloniserende macht. U zult in deze dagen ongetwijfeld o.m. nog wel de boston teaparty herdenken.

Dit volk heeft inderdaad strijd moeten voeren om zelfstandig te worden. Het heeft ook een eigen reeks idealen neer gelegd in de artikelen van een grond wet, een verklaring van rechten ook. Maar sindsdien is het volk met zijn nieuwe heersende klasse voortdurend bezig de artikelen van die grondwet uit te hollen.

M.a.w.: men heeft wel een verandering tot stand gebracht en vooral in het begin een vergroting van mogelijkheden voor een ieder geschapen, inclusief emancipatie, immigratie. Maar daarna is men ook in de Usa toch weer terecht gekomen in het oude spoor van machtverhoudingen. Alb en zijn degenen die nu de macht bezitten geen grondbezitters en adellijken, maar millionairs. Maar gezien hun optreden unkje zeggen, dat zij allebei even hard stinken. Sorry.

Ook hier kun je zeggen, dat de werkelijke betekenis van de revolutie uiteindelijk toch niet zo heel groot was. Er was een verandering van uiterlijkheden, maar niet van mentaliteit?

Vinden wij zo iets dan wel in rusland? Oppervlakkig bezien is de betekenis van de russische revolutie zeer groot, zeker wanneer je kijkt naar de wereldmacht die de USSR nu geworden is.

Verder kun je zeggen dat zij voor het volk wel degelijk enkele blijvende veranderingen tot stand heeft gebracht. Als voorbeeld: Op het ogenblik kan rond 93% van de mensen daar lezen en schrijven terwijl dit in de tsaristische periode niet veel meer was dan 26%. Er zijn natuurlijk ook industrieën opgebouwd. Maar in de tijd van de tsaren gebeurde dit evenzeer.

De agressieve politiek van rusland dan? Wanneer u zich realiseert hoe agressief onder de tsaren ee politiek van het keizerlijke russische rijk is geweest t.a.v. de balkan, landen die nu tot het oostblok behoren, maar ook t.a.v. indie en china behoeft u zich niet meer te verbazen over het feit, dat deze traditie is blijven voortbestaan.

Ik geef toe dat het volk als geheel een snellere technische ontwikkeling heeft doorgemaakt dan zonder de opstand mogelijk was geweest. En al zal dit menige westerling niet bevallen zo wil ik toch ook konstateren dat na de voltooiing an de werkelijke revolutie rond 1928 -29 er een aanmerkelijke verbetering bereikt is van levenspeil voor de doorsnee rus indien men vergelijkt met de toestanden van voor 1917. Maar dit geldt voor bijna alle landen ter wereld.

Deze revolutie heeft dus wel enige betekenis gehad. Zij heeft uiteindelijk voor het volk veel mogelijkheden geschapen.

Aan de andere kant zijn vele vrijheden die in tsaristisch Rusland dan toch voor grote minderheden bestonden nu geheel weggevallen met mogelijk als uitzondering de werkelijke kopstukken. Ideaal is dit zeker niet.

En wat is de betekenis geweest van de franse revolutie die het liberale denken zou hebben voortgebracht? Zeker, de vorst en vele edelen zijn tijdelijk weggevaagd. Er zijn heel wat koppen gevallen in die dagen. Maar vergeet dan niet, dat kort nadien er al weer een keizerrijk was en dat de invloeden waarover men nu nog zo graag nakaart grotendeels eerder de verdienste zijn van dit keizerrijk dan van de voorgaande revolutie.

Degenen die het denken in europa en de grootheid van frankrijk in die periode bepaalde heet nog steeds Napoleon en niet Robespierre. Dit brengt mij tot de konklusie dat de betekenis van een revolutie over het algemeen maar zeer beperkt is en dat zij in haar gevolgen in ieder geval tijdens de opstand niet te overzien is.

Een zeer belangrijk punt bij revoluties is verder, dat zij in eerste aanleg vaak grotendeels afhankelijk zijn van het optreden van een enkele of enkele personen. Neem als voorbeeld China:

Nadat Mao zich meer en meer moest terugtrekken uit de actieve regerings politiek werd er een in felheid steeds toenemende machtsstrijd gevoerd tussen de streng gelovigen en de liberalen, in die tijd ook wel aangeduid als profiteurs en meelopers.

In deze tijd hebben die z.g. meelopers echter de overwinning behaald. Zij hebben een tijdlang meer liberale daden gesteld en voor zich een soort meer kapitalistische enclave gevormd. Nu beroepen zij zich om Mao waneer zij maatregelen moeten nemen om de orde weer te herstellen en zo hun eigen positie veilig te stellen.

Neem Cuba als tweede voorbeeld. Wat er daar is gebeurd is zeker niet alleen maar slecht. Zeker, er is veel amusement weggevallen en buitenlandse invloeden hebben er veel minder te zeggen. Daar staat wel tegenover dat er voor de gewone mensen veel meer mogelijkheden zijn gekomen om iets te leren, iets te doen, iets te bereiken. Zeker, nu is werken, hardwerken, daar tot deugd geworden. Maar dat zou het in feite altijd en overal moeten zijn volgens uw opvattingen. Ik ben die mening niet geheel toe gedaan, maar meen wel dat hard werken en vooruitkomen voor een ieder moeten bestaan of voor niemand.

Dit cuba hangt geheel aan de figuur van Fidel Castro, deze dictator die zelfs in de duur van zijn redevoeringen Hitler weet te verslaan. Zolang Fidel leeft zal er wel sprake zijn van verdere iontwikkeling. Ook al betekent deze gelijktijdig in dit land een zeer aanmerkelijke beperking van vrijheden. Door zijn opstand veranderde dus veel in de levensmogelijkheden op de eilanden.

Maar wanneer Castro wegvalt is het de vraag, wie er dan aan de macht zal komen. Zeer waarschijnlijk zullen reeds kort voordien of direct daarna verschillende groepen een bod doen om de macht te verkrijgen en zelfs vanuit Miami zullen dan weer grepen naar de macht worden gedaan. Gezien de gemiddelde interessen van de inwoners van dit gebied is een uitslag redelijk niet voorspelbaar.

Wat mij er toe brengt te zeggen, dat het nut van revoluties wel veel beperkter is dan men zich voor pleegt te stellen, maar wel degelijk aanwezig is.

De werkelijke betekenis van een omwenteling is gemeenlijk eerst na langere tijd te overzien en af te lezen. Wat ons brengt tot de vraag wat de zin is van een revolutie.

Ik geloof dat elke mens een uitlaat nodig heeft.

Je voelt je niet geheel één met de maatschappij, ziet welke vreemde dingen daarin kunnen gebeuren, constateert misschien de vele fouten die er worden gemaakt. Mogelijk zie je hoe alles rond je steeds meer vast lijkt te lopen.

Je ziet dat al datgene wat - naar men je geleerd heeft - je recht is, steeds meer aan anderen ten deel valt en steeds minder aan jou. Dit brengt spanningen waarvoor je een uitlaat nodig hebt. Vooral bij de betere en meer idealistische mensen wordt dit dan gemeenlijk tot een revolutionair streven.

Ik wil niet zeggen, dat het altijd een actieve vorm van revolutie zal worden, maar altijd weer is het een verzet tegen het bestaande, zij het passief, zij het actief.

In vele gevallen kiezen degenen die zo gedreven worden onbewust voor een bepaald item dat naar zij menen sterk aan zal spreken bij anderen en hen a.h.w. een nieuwe belangrijkheid zal geven.

Een aardig voorbeeld van een dergelijke actie kunt u in Duitsland en eigen land zien, waar men zijn onbehagen begint te ontladen door zich zorgen te maken over het milieu. Want onbewust voelt men aan, dat de gehele gemeenschap zal moeten veranderen wil men zijn denkbeelden werkelijk door kunnen zetten.

Zo vreemd u dit in de oren moge klinken, waar is het wel. Niet dat volgens mij degenen die voor een gezond milieu ijveren nu ongelijk hebben. Hun werken is volgens mij in deze tijd nuttig en zelfs noodzakelijk. Ik wil er alleen maar op wijzen dat hun onbehagen en actie voortkomt uit vele andere zaken dan bezorgdheid om het behoud van de natuur alleen.

Het vinden van een uitlaat is erg belangrijk, zelfs wanneer het een revolutie eist. Want deze ontwikkelingen helpen de mens om rijper te worden, om zich te vormen, beter begrip te krijgen voor zich en voor anderen.

Konklusie: een revolutie waarin men deel heeft kan persoonlijk wel van groot belang zijn. Maar de zin is dan gelegen in de mogelijkheid die zij je biedt om je meer van jezelf, je mogelijkheden en beperkingen bewust te worden plus het avontuur van een strijd waarvan je niet te voren weet wat zij kan brengen of hoe zij zal verlopen.

De mens heeft ook in deze dagen nog steeds behoefte aan een avontuur waarin hij zichzelf test en waarin je, wanneer je er door komt, voor jezelf nieuwe waarde en waardigheid kunt vinden.

De zin van de revolutie zoek ik voornamelijk in de veranderingen ten goede of ten kwade, die hierdoor in de mens zelf ontstaan. Dit gaat vaak nog veel verder dan ik zo even reeds aanduidde.

Wanneer ik b.v. zie hoe de terugkeer naar de meer persoonlijke benadering van God en Kosmos gevoerd heeft tot een aanmerkelijke verscherping van innerlijke kwaliteiten bij vele mensen en een toename van occultemogelijkheden en gaven zo zeg ik tot mijzelf dat dit van groot belang is.

Ook al doen de uiterlijkheden van een dergelijke revolutie vaak wat belachelijk aan. Kijk maar eens naar al die sektetjes die de straat opgaan en vreemd gekleed rondlopen. Zoals die jagers die in geel gewaad en met kaalgeschoren hoofden langs de straten lopen te zingzeggen "hare, hare" alsof zij ergens heimwee naar hadden. Want juist voor mensen met kale koppen vindt ik die kreet zeer opmerkelijk, ook al beseffen zijzelf dit waarschijnlijk niet wanneer zij chanten.

Zie ik mensen die om de drie woorden van hun voorganger halleluja roepen, zelfs wanneer zij niet luisteren, zo zeg ik tot mijzelf: zij zijn zelf nu wel begeistert, maar weten zij wel waarmede zij bezig zijn?

Want in hun denken zijn zij vaak nog veel vager dan die priester die in zijn eentje actie meende te moeten voeren door de ruiten van sex-shops in te gooien.

Het heeft mij wel altijd verbaasd dat men deze man nooit verdacht heeft van "grab and run" dus: ruit ingooien, grijpen en wegwezen. Maar goed.

In al deze sekten - en daar kunt u de orde deels bij rekenen, zoeken de mensen naar een andere inhoud, en een andere betekenis. Maar zij worden daardoor ook gekonfronteerd met andere waarden in zichzelf. Dit betekent veel, al lijkt het nu niet bepaald een grote omwenteling. Wees maar blij ook. Stel dat het spiritisme tot een algemene en ook door de staat erkende geestelijke richting zou worden. Dan komen er nog bijzondere spiritistische scholen ook, natuurlijk na een hevige schoolstrijd met vooral de christelijke groepen in de samenleving. En subsidie voor het optrekken van veel te grote seance gebouwen in weelderige uitvoering waarin, zoals in alle kerken, op bvaste uren "diensten" worden gehouden die eindigen met een zegening - al komt die in dat geval natuurlijk van de geest en niet van de H. Geest.

Laat ons eerlijk blijven. Zodra een dergelijke op zich goede zaak zich maatschappelijk institutionaliseerd is zij weer geen cent meer waard. Zolang de mensen echter gegrepen zijn in het zoeken zich los te maken van het oude en daarvoor het vinden van een nieuwe weg en benadering nastreven blijken zij hierdoor innerlijk veel te bereiken en hun gedragingen zullen daarbij ook veranderen.

die gedragingen en doorlopen dan ook allerhande stadia, die niet altijd even aanvaardbaar schijnen te zijn, maar toch uiteindelijk kunnen voeren tot een redelijk en beter evenwicht. Als voorbeeld het volgende:

Nog 20 jaren geleden was homosexualiteit iets wat men angstvallig diende te verbergen. In deze dagen daarentegen is het eerder iets wat door velen toch wel wat te uitdagend wordt geëtaleerd. Twee volgens mij verkeerde benaderingen.

Wat n.l. door een ieder, ook de betrokkenen zelf maar al te vaak wordt vergeten is, dat de wijze waarop een mens leeft en de betekenis die hij heeft niet alleen bepaald kan worden door de wijze waarop hij het bed al dan niet met anderen deelt, maar alleen kan worden bepaald aan de hand van de wijze waarop hij aanvaardbaar samen kan werken met anderen. De mogelijkheid tot samenwerken is de enige werkelijke maatstaf binnen een gemeenschap. Alle andere vormen van onderscheid maken zijn in feite dwaasheid. Wanneer je alleen op verschillen let kun je iemand die veel voor de gemeenschap doet wel uitstoten en veroordelen omdat hij een rode telefoon wenst te gebruiken in plaats van de algemeen gebruikte grijze. Dan kun je wel beweren dit is decadent, liederlijk enz. is.

Kort en goed, kennelijk is er in het denken en leven van de mensen de laatste 20 jaren wel het een en ander veranderd. Maar die verandering is nog niet voltrokken. Er is nog allerhande gaande, waarbij het voor mij belangrijk is, dat langzaam aan allerhande geestelijke gaven op de voorgrond gaan komen terwijl aan de andere kant langzaam maar zeker de scherpe kantjes afslijten van de tegenstellingen die vanuit het verborgene in het openbare gekomen zijn.

Dat is nodig opdat het tot een soort van wapenstilstand kan komen en de betrokken partijen eindelijk elkander kunnen gaan zien en waarderen voor hetgeen zij wezenlijk en maatschappelijk zijn en men niet meer probeert elkander uit te sluiten op grond van een z.g. anders zijn. Ik meen dat dit een heel belangrijk punt is.

Vanuit mijn standpunt is juist dit geestelijk veranderen dat zo mogelijk wordt gemaakt erg zinvol. Ik meen, dat revoluties van elke soort juist op dit gebied enorm veel tot stand brengen. Zoals dergelijke beweingen heel vaak mensen samenbrengen die zonder een dergelijke aanleiding altijd langs elkander heen zouden blijven lopen. Mensen die die, bewogen door een bepaalde strijd of een zeker ideaal opeens met elkander gaan samenwerken en dan veel bereiken. Dan zie je opeens de grootste nuchterlingen samengaan met de ergste idealisten en de grootste stomelingen, met kunstenaars, intellectuelen en eenvoudigen van geest. Zij vinden elkander in het ideaal, leren maar altans deels waarderen en gelijktijdig beïnvloeden zij elkaar.

Een revolutie is een soort kruisbestuiving, uitgevoerd door de ontevreden.

Wanneer je dit eenmaal gaat inzien zul je zeggen, dat de zin van een revolutie niet is gelegen in het feit dat zij iets verandert - dat is meestal maar zeer tijdelijk het geval - maar in het feit dat zij de relaties tussen de mensen verandert.

Mogelijk vraagt u zich af, of er nog iets te kraken valt vandaag, of ik b.v. iets tegen de stanlinisten heb in te brengen of iets hatelijks over de doodseskaders wil brengen.

Dergelijke extreme zaken bestaan, ook in uw nabijheid, al zo lang, dat men zich in feite daarover niet meer zo zou behoeven op te winden. Want de technieken van doodseskaders, stanlinisten en b.v. ira mensen is maar zeer betrekkelijk en zeker niet bepaald groot indien je rekening houdt met de omstandigheden waaronder deze groepen functioneren.

Men dient te beseffen, dat elke maatschappij zijn extremen kent. In een duldzame maatschappij echter worden zij gelegaliseerd en daardoor ook geformaliseerd, zodat hun daden binnen de perken van het nog net aanvaardbare blijven. Op deze wijze kunnen gevaarlijke en extreme groepen vaak genormaliseerd worden daar zij nu naar buiten toe een vaste vorm moeten tonen en daar zij erkend zijn hun voorlieden ook meer redenen hebben om zich volgens de normen van de gemeenschap te gedragen.

In een revolutie slaan dergelijke uitersten los en worden dan door niemand meer aanvaard of erkend, vaak zelfs niet door hun eigen mensen, de groep waaruit zij voortkwamen. Er zijn heel veel zeer rechtse mensen die zich toch schamen over de werkwijze en het optreden van de doodseskaders, zoals er heel wat zeer linkse mensen zijn die wel willen vechten voor een revolutie maar gelijktijdig gewoon misselijk worden wanneer zij zien wat bepaalde terreurgroepen in naam van die revolutie uitspoken.

Toch zullen dergelijke groepen er altijd weer zijn. Het lijkt er op dat in vele mensen iets schuilt van een sadist of een masochist en dat hierdoor altijd weer mensen ontstaan die geweld uitlokken of geweldplegen. Zij verontschuldigen dit dan door te zeggen dat het nodig is dat iemand een voorbeeld geeft of dat het nodig is anderen aan lijden te onderwerpen en zo de orde te handhaven. In wezen hebben naar mijn bescheiden mening deze mensen eerst in die omstandigheden voor zich het gevoel dat zij zich werkelijk vervullen.

Dergelijke figuren spelen in elke revolutie een belangrijke rol. Ik ben niet voor dergelijke extreme benaderingen. Aan de andere kant vraag ik mij vaak af hoe je tot een werkelijke - zij het desnoods tijdelijke, verandering kunt komen zonder dat de uitersten, die normaal binnen de maatschappij verborgen zijn, de kans niet krijgen om uit de schaduw te treden.

Uitersten moeten zich volgens mij kunnen manifesteren omdat eerst daardoor het in beweging komen van een middemoet mogelijk wordt. Het is hierdoor dat het denken en handelen van de gewone mensen in beweging wordt gebracht, mensen die anders aan de feiten en mogelijkheden voorbij plegen te gaan of met een schouderophalen plegen op te merken: mij gaat het goed ja, zorg jij dus maar voor jezelf.

Overigens, dergelijke dingen als de doodseskaders doen kun je ook elders aantreffen. Je kunt naar z. Afrika gaan en konstateren dat ook daar de politie mishandelingen pleegt en tegen een dode meer of minder niet opziet wanneer zij niet op een andere wijze haar gelijk kan krijgen.

In de usa gebeuren dergelijke dingen nog steeds, soms z.g. door particulieren, soms dank zij het ingrijpen van staatsinstellingen. In de goelag archipel gebeuren deze dingen ook vandaag weer, even als elders. De verschillen zijn hoogstens graueel, niet essentieel.

Er zijn er onder u, die deze dingen niet zo zwaar laten tellen als de terreur die eens de Duitsers in dit land uitoefenden. Maar er zijn heel wat landen op de wereld, waar je ook in de nacht niet veilig bent, waarin ook mensen spoorloos verdwijnen danwel "door natuurlijke oorzaken" als uithongering of mishandeling in kampen en grote gevangenissen overlijden. Nacht und Nebel heest nog steeds op aarde, ook al treedt zij in uw land en Duitsland niet meer in verschijning.

Noem elkaar geen mietje, mensen. Beweer niet, dat elke revolutionair een edel mens is en elke behoudende mens een oude ... Meen, ik dacht aan een woord met een a in het midden. Je kunt nu wel doen alsof, maar een revolutionair heeft niet noodzakelijkerwijze en allen dank zij dit feit gelijk. En iemand die behouderd is ook niet.

De grote moeilijkheid daarbij is volgens mij, dat een ieder zich al snel begint vast te vreten in een bepaalde wijze van denken en redneren. Dat men alleen nog oog heeft voor een enkele wijze van of tendens van handelen. Ik meen dat meer dan door andere oorzaken juist ierdoor de verstarring in de menselijke ontwikkeling tot stand komt.

Op het ogenblik dat deze verstarring weer kan worden doorbroken, onverschillig hoe en van welke kant uit, komt er weer beweging in de zaak. Dan beseffen de mensen weer steeds beter, dat je ook zelf iets moet zijn, iets moet doen, dat het niet meer voldoende is om te zeggen: zo zijn de regels. Dat je je daarbij ook nog eens moet afvragen: hoe ben ik?

Op die manier is revolutie zinvol, noodzakelijk en zelfs onvermijdelijk, steeds weer. Maar gelijktijdig zij hier gekonstateerd dat de resultaten van een revolutie vaak betrekkelijk zinloos zijn en maar al te vaak alleen bestaan uit het verschuiven van macht zonder dat in mensen of samenleving essentiële veranderingen kunnen ontstaan die blijvend de vrijheid en eigen mogelijkheden van elk individu kunnen bevorderen.

Dit was mijn inleiding. Hebt u al meteen vragen?

x Ik vindt dat u de Christusfiguur toch wel een beetje te hard hebt aangepakt.

- Het feit dat u zich stootte aan de wijze waarop ik het een en ander formuleerde maakt al duidelijk hoezeer een bepaalde levensbeschouwing het denken van een mens kan beheersen. Ik heb mogelijk die Christusfiguur in uw ogen te had aangepakt, maar hebt u dan niet opgemerkt dat ik niets nadeligs over hem zelf heb gezegd? Degenen die door mij werden aangepakt waren in feite alleen zijn volgelingen.

Ik meen dat er in de naam van Jezus Christus meer gemarteld is, meer moorden zijn begaan, meer zakelijk en sociaal onrecht is bedreven in de ohrstelijke landen dan ooit in naam van een van de heidense goden.

En dit moogt u mij niet euvel duiden, want de bekende feiten bevestigen dit. En dan: Jezus zegt " wie het zwaard trekt zal er door omkomen" - tot Petrus. Hij wordt opgevolgd door priesters die in zijn naam de wapens komen zegenen van soldaten die dan kennelijk uit christelijke naastenliefde de kans krijgen om om te komen, terwijl de aalmoezeniers in kwestie - op een enkele uitzondering na - zich verder in veiligheid brengen en terugtrekken.

Pausen doen uitspraken over het leven van alle mensen terwijl zij zelf in de geborgenheid van hun positie en " heilige" paleizen zitten. Moderamen veroordelen bepaalde zaken in de techniek, in de menselijke wereld, zonder zich ooit ook maar af te vragen of zijzelf mogelijk lijden aan dezelfde euvelen die zij bij anderen zo veroemenswaardig vinden.

Val ik door dit op te merken Jezus, de Christus aan? Toch is Jezus mede de oorzaak van dit alles. Schuldig is hij niet, dat is weer iets anders. Je kunt hem niet verwijten wat anderen met zijn op zich goede leer hebben gedaan.

Zo min als je het Marx kunt verwijtendat het marxisme in feite een farce heeft gemaakt van hetgeen hij, denkende aan het in zijn dagen reeds geïndustrialiseerde Duitsland - en niet aan Rusland of enig ander land - ontwierp als ideaal sociaal systeem voor dit gebed.

Je kunt niet zeggen dat hij er schuld aan is. Toch kun je wel degelijk stellen, dat het marxisme in vele gevallen tot krankzinnige dingen is gekomen en zeer veel onrecht heeft veroorzaakt in zeer vele landen waaronder ontelbare mensen geleden hebben en soms nog lijden.

Ik meen dan ook, dat je schuld en aansprakelijkheid moet scheiden in dergelijke gevallen. Iemand kan ergens voor aansprakelijk zijn zonder dat hij er ook schuldig aan is. Wanneer u dit kunt begrijpen zult u na enig nadenken mij misschien tot wel enigszins gelijk kunnen geven.

Want werkelijk: Jezus predikte de liefde voor God en de naaste. Wat er uit voort is gekomen is het egotisme van de ware gelovige. Vandaar ook mijn mening, dat er ook op dit gebied een revolutie nodig is. Niet om er iets anders van te raken, maar om eindelijk alle oude denkbeelden zodanig in beweging te brengen dat de mensen eindelijk weer eens gaan beseffen wat hun geloof en ideaal in feite betekent zodat zij het niet meer behandelen als een doekje voor het bloeden en eventueel een redelijke zekerheid omtrent een latere eeuwige zaligheid wanneer je maar op tijd je zonden belijdt of de Heer om zijn genade vraagt.

x Men zegt dat Jezus nog eens terug kan keren ook. Krijgen wij dan weer al die ellende?

- Ik denk dat Hij zich al zoveel ellende op de hals heeft gehaald door de wijze waarop hij geleefd heeft en gestorven is dat het voor hemzelf bijna niet erger meer kan. En wat u betreft: mogelijk begrijpt men hem deze keer beter en kijkt men naar daden en niet naar theorieën waaraan men zich wanneer het er op aankomt toch niet wenst te storen.

Wat dat betreft is het een zegen, dat Jezus ten hemel is gevaren. Want indien hij op aarde begraven zou zijn zo de aarde steeds beven omdat hij zich dan elke seconde wel tien malen in zijn graf zou moeten omdraaien dank zij de gelovigen.

x

Eén ding is mij wel duidelijk: u bent geen Jezus fan.

-

Ik ben geen Jezus fan. Ik ben een groot vereerder van Jezus en geloofdiep in de Christis. Dit echter betekent voor mij niet, dat ik dan maar blind moet zijn voor datgene wat onder dit handelsmerk in de wereld aan oplichterij wordt bedreven. (Volkomen waar). Dan zijn wij het eens. Nog vragen of wilt u nu pauzeren?

Ik heb nu dus mijn inleiding gegeven en ge-probeerd u duidelijk te maken wat de zin en betekenis van revolutie volgens mij is. Met het beantwoorden van uw reacties zullen wij na de pauze dan verder gaan.

Tot straks.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Zo, geachte revolutionairen en anti-revolutionairen.

Nu komt u aan de beurt. Schriftelijke vragen gaan natuurlijk voor.

x

Is al enig zins te voorzien waarheen de iraanse revolutie voert?

-

Zij is als de god van de tijd, die zijn eigen kinderen verslindt. Deze revolutie is zichzelf nu ten gronde aan het richten zover het altans iraan zelf betreft.

Gelijktijdig dient te worden opgemerkt dat zij een zeer grote invloed heeft in een belangrijk deel van het moslimblok en als zodanig in het land wel niet zal overleven als wereldse macht. Maar gelijktijdig eenversterkende en zelfs bindende factor kan worden binnen de gehele mahomedaanse wereld. Voldoende?

x

Is het niet juist dat na langere tijd idealen van revoluties gaan doorwerken zodat revoluties uiteindelijk toch een zeer grote betekenis kunnen krijgen? Voorbeeld: het liberalisme, geboren uit de franse revolutie.

-

U zegt het modi, maar het is niet geheel juist. Het liberalisme komt voort uit een poging het menselijke denken van bepaalde vooroordelen vrij te maken. De genoemde revolutie was echter dogmatischer en harder tegen ongelovigen dan welke kerk ooit ook.

Dit liberalisme in deze dagen komt maar al te vaak neer op de stelling dat elke mens natuurlijk het recht heeft te denken wat hij wil, maar dat hij de gevolgen daarvan moet dragen wanneer hij ooit onaanvaardbare gedachten durft te laten horen.

Overigens meen ik dat de werkelijke vrijgeestigheid eerder voortkomt uit de regering van de laatste lodewijk en eventueel zich begon te ontwikkelen onder napoleon, die geen wil of waarheid kende dan de zijne, maar anderen het zelfde recht placht toe te billijken zolang zij hem maar geen ongelijk gaven.

Wanneer ik probeer alle revoluties te overzien zo kom ik tot de konklusie dat zij inderdaad wel doorwerken, wel iets tot stand brengen, maar dat dit in vele gevallen precies het tegendeel is van hetgeen de opstandelingen hebben beoogd.

Trouwens, of hetgeen revolutionairen denken en doen wel altijd even goed is blijft voor mij ook nog een vraag. Elk ideaal is uiteindelijk een droombeeld dat, juist omdat het zo sterk afwijkt van de door mensen gekende werkelijkheid, aanleiding wordt tot vele ontwikkelingen die feitelijk het tegengestelde tot standbrengen van alles, wat behouden is in het oorspronkelijke ideaal. Voldoende?

x Maar is het niet zo dat dank zijn de franse revolutie vrij-
heid van drukpers hebben gekregen en een grote mate van persoonlijke
vrijheid hebben gekregen, altans west europa en noord amerika?

- Ik ben zo vrij om ook hier met u van mening te verschillen.
De vrijheid van drukpers is, ook in nederland en de usa in feite zeer
beperkt. Alleen de repressiemethoden die gebruikt worden wijken sterk
af van de directe en onmiddellijke censuur zoals die in meer absoluut
geregeerde landen gebruikelijk is.

 Wat betreft de vrijheid van vergadering: deze bestaat theore-
tisch wel, maar blijkt steeds weer beperkt of beïnvloed te kunnen wor-
den wanneer een regerend systeem dit voor eigen nut of wens beter acht.
Voorbeelden daarvan kunt u op dit ogenblik zien in duitsland.

 Verder kunt u ook in het nabije verleden en toekomst voorbeel-
den hiervan aantreffen in nederland, waar mede door indirect ingrij-
pen van instanties en gemeentelijke autoriteiten het - overigens
fascistische-groepen het onmogelijk werd gemaakt samen te komen
zoals en waar zij dit zelve wensten. Ongeacht uw oordeel over derge-
lijke groepen zult u met mij eens zijn, dat dergelijke vrijheden niet
slechts voor bepaalde groepen mogen gelden, maar voor een ieder gelijke
lijk van kracht dienen te zijn. Dit is niet het geval.

 Zo de door u genoemde vrijheden dan al theoretisch bestaan
zo is toch wel duidelijk, dat de zaken in de praktijk anders verlopen
dan in vele nooit betogen vooropgezet wordt.

 Het ideaal verschilt ook hier zeer sterk van de praktijk. Wan-
neer wij kijken naar de rechten die in het liberalisme iedere mens
toestaan zo zullen wij tevens moeten beseffen dat de huidige z.g. libe-
raal denkende en werkende staten zichzelf in hun huidige vorm alleen
in stand kunnen houden door voortdurend tegen deze beginselen te zon-
digen. Vide Usa. Hopelijk neemt u mij dit antwoord niet kwalijk.

x Kende niet ook het oude rome al liberalen mensen en denkers?

- Liberaal denkers zijn er altijd wel geweest, zo goed als
mensen die niet alleen liberaal dachten maar zich ook zo tegenover
anderen gedroegen. Dan kunnen wij teruggaan tot nineveh, ur en verder.

 U dient echter het volgende niet uit het oog te verliezen: In
Romē was er een zeer kleine bovenlaag die in feite een absolute macht
in handen had. Dat zij vaak grote vrijheden aan de burgers liet dient
te worden erkend, maar daarbij blijkt dan ook, dat de burger die die
vrijheden gebruikte op een wijze die niet werd goedgekeurd op de
een of andere wijze meteen om hals werd gebracht.

 In de praktijk was er dus geen liberalisme in Romē, ook al
waren er denkers waarvan wij kunnen zeggen dat zij liberalen bij uit-
stek waren, zoals de Canii - de honden, een reeks filosofen die zich
hulden in armoede, onder het volk verkeerden met het volk spraken.
Mensen die zich gelijktijdig volledig vrij zegden van al datgene wat
priesters, overheden of het hof decreteerden. Teken daarbij echter
ook aan, dat velen van hen zijn ongekomen in handen van de palatijnen,
de paleiswacht. Anderen werden verbannen door de invloed van de
caesaren en daar niet een ieder een bevel van dien aard wilde op-
volgen zijn er ook velen van hen, vele honden dus, voor de leeuwen
gegoid. Net als de christenen. Dat moogt u niet over het hoofd zien.

x Kunt u de chinese revolutie qua nut en betekenis enigermate
toelichten?

- In dit verband alleen beperkt en in korte termen. China was
een zeer verdeeld land. Het volk werd onderdrukt door o.m. een japan-
se bezetting, in elkander vaak bestrijdende provincies verdeeld door
sterk afwijkende belangen van zaken en vakgroepen. Vooral in de steden
en kust provincies waren dit de war. heersers onder het volk.

De verder van de kust gelegen provincies werden vaak door een of meer krijgsheren geregeerd en uitgebuit.

Het is duidelijk dat de revolutie - eerst onder Tsjang Kai Tsek en eerst later onder Mao.- er inderdaad in slaagde een einde te maken aan de willekeur van de krijgsheren en de macht van de tongs, de bonden van yaklieden en zakenlieden, grotendeels ontkracht hebben. Aan de bezetting kwam eveneens een einde toen Japan de oorlog verloor.

Nu de betekenis van de leer en het werken van Mao. In de eerste plaats het geven van een nieuw zelfvertrouwen een de eenvoudige mensen. Ten tweede een voor china vreemde, maar wel zeer hard nodige, vernieuwing van de sociale samenhangen.

Ten laatste slaagde men er in een productiesysteem op te bouwen, onderricht te geven en zelfvertrouwen te bevorderen, waardoor het aan het begin van de revolutie nog zeer achterlijke china weer een rol kon gaan spelen onder de belangrijkeren staten van de wereld.

Hierbij zij opgemerkt dat een groot deel van de mogelijkheden die china vooral in de laatste tien jaren heeft gevonden, voor het merendeel te danken zijn aan de z.g. uitlaat die gevonden wordt via Honkong en Macao.

Het is duidelijk dat china zover het het buitenland betreft op het ogenblik twee kanten van het bord probeert te spelen. Intern is er echter een grote discipline geschapen die past bij de oude tradities van dit rijk - ook al zal men dit ontkennen.

Wel is de gelijkheid van rechten tussen de sexen, hoewel nog niet volledig bereikt, veel groter geworden. Daarnaast zien wij een beperking van het kinedertal en een in redelijke mate opvoeren van de levenskondities voor degenen die het systeem trouw en redelijk geschoold zijn. Dit laatste kwam eerst weer tot stand na de kulturele revolutie, maar is voor een verdere ontwikkeling van het land buitengewoon belangrijk.

Dan kan gesteld worden dat het nut van deze revolutie ligt in het feit dat men door een groots sociaal experiment het volk heeft veranderd - niet in volksaard, maar in gedrag en sociale structuur. Men heeft hierdoor voor het geheel ook nieuwe mogelijkheden verkregen en gelijktijdig hierdoor - men beschouwt zich ondanks alles nog steeds als het centrum van de wereld - de mogelijkheid kreeg zich aan te passen bij de ontwikkelingen van de westerse landen, die de gehele wereld en zeker ook china tot dan toe regeerden. Dit is de betekenis van de revolutie. Voldoende?

Acht u india geschikt als voedingsbodem voor een omwenteling.

In geestelijke zin in beperkte mate, op andere wijze niet. Wanneer een omwenteling plaats vindt in india heeft deze altijd weer het karakter van een juggernaut, een goden voertuig waaronder juist de beste gelovigen zich plegen te doen verpletteren om zo in een hemelrijk opgenomen te worden.

Wij hebben hier te maken met een sterk individualisme dat zelfs in de geloofsbeleving en het kastensysteem sterk tot uiting komt. Verder treffen wij een zeer sterke scheiding en vaak een soort erfelijke vijandschap aan tussen verschillende stammen en groepen.

Wij hebben hier te maken met een volk dat ook door macht van bovenaf en desnoods terreur niet tot een werkelijke eenheid gebracht kan worden en in zich altijd verdeeld zal blijven.

Samenwerking tussen verschillende delen van dit land kan soms zeer goede resultaten opleveren en voert tot een soort taakverdeling. Zodra men echter eenvormigheid wil afdwingen - en dit ligt in de aard van elke revolutie - gaat dit ten detrimente van sociale samenhangen, geestelijke ontwikkeling en zelfs productiemogelijkheid.

in het gehele land. Voldoende?

x Hoe vergaat het de leiders van revoluties, zij het sluipende d anwel gewelddadige , na de overgang? Zij nemen immers geweldige verantwoordelijkheden op zich. Genoemd worden de namen Mao, Napoleon en ook Mohammed.

- Er ontbreken dus nog wel een paar namen. Laat ons voorop stellen dat dergelijke hervormers in wezen niet de hervorming wensen voort te brengen die hun volgelingen er later van maken. Zij kunnen dan ook moeilijk aansprakelijk worden gesteld voor hetgeen die volgelingen met hun leer en werken doen.

Indien U mohammed aansprakelijk wilt stellen voor het geven van goede en voor zijn tijd sociaal zeer vooruitstrevende regels, aansprakelijk wilt stellen voor het geven van een geloofsleer die een zeer grote verdeeldheid in denken en geloof vooral onder de arabieren, zo hebt u gelijk.

Maar dat is geen aansprakelijkheid waaronder men na de dood zou moeten en zelfs zou kunnen lijden. Wanneer u denkt aan het sterke partijgangerschap binnen het geloof, dat o.m. door invloed van Ali en Hussein tot stand kwam kun je spreken over gevolgen van Mohammeds optreden, maar dezen zijn dan toch zeker niet meer te wijten aan deze Mohammed.

Zo min als je volgens mij kunt zeggen dat de structuur en fouten van het christendom in b.v. de middeleeuwen vallen onder de aansprakelijkheid van Jezus. Ten dele kun je Paulus met zijn neiging tot discipline en organisatie - en macht - in beginsel aansprakelijk achten voor een klein deel van de misbruiken. Maar je kunt zeker niet redeneren dat Jezus voor dit alles en zonder meer verantwoordelijk is.

Napoleon is zeker aansprakelijk voor veel bloedvergeiten. Maar hij had zijn houding gemeen met zeer vele andere generaals uit die dagen, die zeker evenveel bloedvergieten of meer hebben veroorzaakt door hun ondoelmatig optreden tegen de franse overheerser. Zijn lot na de dood zal dus hier geen uitzondering vergen.

Bonaparte was een geniaal mens, een egotripper. Maar hetgeen hij deed zou zonder hem wel door anderen gedaan zijn: een poging om na de revolutie weer een eenheid in het franse rijk tot stand te brengen en zo de grootheid van deze beschaving - iets wat je historisch bezien niet moogt onderschatten - wederom op de voorgrond te schuiven. De gevolgen zijn wat dit betreft zeker niet voornamelijk negatief.

Ik kan nog wel even zo verder gaan. Men kan nu wel zeggen dat Hitler aansprakelijk is voor alles wat er aan wreedheid in de tweede wereldoorlog gebeurd is. Maar is dit wel geheel waar.

Hitler is volgens mij zeker niet volledig aansprakelijk voor de misbruiken die zijn gezellen en hun zakenbelangen in vele gevallen tot stand hebben gebracht, vaak zonder dat hun fuhrer zelf geheel beseftte wat de konsekwenties daarvan waren.

U kunt stellen dat hij een slechte mens was. Dat is dan uw persoonlijk oordeel en heeft niets met zijn beleven na de dood van doen.

Je kunt van Alexander de grote zeggen, dat hij voor een deel de ondergang van zowel de griekse als de perzische beschavingen veroorzaakt heeft. Dit is onderdaad waar, maar de man deed iets wat in zijn tijd gangbaar zoals niet gebruikelijk, was. En hij heeft door zijn grote krijgstoct die voerde tot in indie een enorme verbreding van beschaving - ook vanuit het oosten naar het westen - tot stand gebracht.

De man heeft dit alles niet zo bedoeld. Hij heeft gedaan wat hij meende te moeten en kunnen doen op de wijze, waarop hijzelf dit wenste te doen.

Maar voor hetgeen men zelf heeft gedaan en hetgeen men daar mede tot stand wilde brengen is men na de dood werkelijk aansprakelijk, niet voor alle mogelijke gevolgen. Voldoende?

x Jezus leert de mens de innerlijke vrijheid, de vrijheid van beleven, die materiale wetten en overheersing onbelangrijk maakt, tot hoever gaat dit? Bestreedt hij bezit en gezag ook niet zeer actief?

- Een citaat toont aan, dat uw stellingen niet geheel juist zijn. Toen men Jezus een penning toonde en hem vroeg: aan wien zullen wij belasting betalen, aan ceasar of aan de tempel, antwoorde hij: Geef ceasar van van ceasar is en aan de tempel wat van god is.

Hiermede erkent hij niet alleen het recht van eigendom, maar zelfs het recht van belastingheffen. Hij zegt alleen, dat het op zich niet belangrijk is.

Ook bestrijdt hij eigendom niet, maar stelt wel: wanneer je mij wilt volgen - m.w.a. wie een werkelijke christen wil zijn - moet je alles achterlaten je bezit aan de armen schenken (dus toch weer een kwestie van eigendomsoverdracht) en alle familie achterlaten met alle erantwoordelijkheden die in en tegenover die groep zouden bestaan, om alleen Jezus aan te kleven.

Jezus is dus kennelijk niet tegen alle bezit, maar beschouwt het wel als een hinderpaal wanneer men naar hogere dingen streeft. Hij is ook niet tegen het gezag maar maakt meerdere malen duidelijk dat er een innerlijk gezag is dat je in een situatie kan brengen waardoor uiterlijk gezag en uiterlijke wet onbelangrijk worden omdat de in je levende innerlijke waarheid nu eenmaal belangrijker is.

Hij stelt niet, dat je het gezag moet bestrijden. Hij zegt wel dat het gezag van God , ook wanneer dit in jou spreekt, groter is dan dat van alle aardse autoriteiten. Voldoende?

x U stelde dat de bekendheid van Jezus in die tijd erg gering was. Waarom waren de leiders van het israelische volk dan zo bang voor hem? Vanwaar de ovaties op palmzondag?

- Jezus was niet bijzonder bekend omdat in zijn dagen - u kunt dit nalezen - vele wonderdoeners door de provincies van palestina trokken, wonderdoende en voorspellende en zich daarbij uitgevende voor de messias. Want het volk wachte op de redder en bevrijder. Hij, Jezus, was dus slechts een onder velen.

m Jezus had echter wel een aantal wonderen gedaan die bijzonder veel aandacht kregen en, erger nog, verkondigde een leer die een aantasting betekende van het gezag van de Tempel. Hij leerde o.m. dat God niet alleen in die tempel te vinden was en daarnaast dat je in de tempel niet moest uitgaan van hetgeen de priesters goedkeurden, maar alleen van de godgegeven wetten onder verdereinterpretaties. Dan leerde hij ook nog, dat menselijkheid en menselijke waardigheid belangrijker zijn dan het letterlijk volgen van de eregels uit de overlevering. Zodat je dus op de sabbath wel degelijk een gewonde mocht helpen, zelfs wanneer dit werk betekende en mogelijk de noodzaak te reizen buiten je eigen gebied. Enz.

Hierdoor was Jezus bij delen van het volk die hem gehoord hadden populair en werd juist over dese dingen gesproken. Wat de priesters en tempeldienaren natuurlijk niet bepaald aangenaam was. Toch vreesde men hem niet en zou men hierom alleen zijn dood niet ten koste van alles gewenst hebben.

Maar Jezus kende ook een aantal zeer actieve volgelingen uit de kring der maccabi. Dezen bestreden de romeinen op alle mogelijke wijzen, ook met geweld, en zagen in Jezus een figuur die, als messias, een tegenwicht zou kunnen vormen tegen rome en een overwinning mogelijk zou kunnen maken.

Zij zijn het geweest die het opstootje hebben veroorzaakt en er zelfs voorgezorgd hebben dat Jezus de stad binnen kon rijden op een wijze die de profeten al hadden voorspeld. Zij zorgden er ook voor, dat Jezus reeds ver voor de stadspoorten werd toegejuicht en dat zijn naam als messias een ieder werd toegeroepen. En u weet het: waar 10 man als gekken wuiven en juichen en bovendien zeggen dat hier iemand komt die een ieders wensen kan vervullen, dan zijn er na korte tijd wel meer dan duizend die mee doen.

Het was rond de paasdagen, zodat vele vreemdelingen in en rond de stad waren samengestroomd. De opzet slaagde dus volkomen. En deze aanhang onder het volk was de reden, dat de priesters bang waren voor een Jezus, die wel eens grote invloed op de gehele paasviering en hun revenuen zou kunnen hebben, mogelijk voor langere tijd.

Wanneer je in deze dagen durft zeggen, dat de paus toch ook maar een mooi aangeklede gewone man is en dat hij en de zijnen dus niet zoveel eisen moeten stellen krijg je ook het geheel roomse geloof tegen je en wanneer men je een loer kan draaien zal men dit niet laten, zeker niet wanneer het er naar uit iet dat je veel invloed hebt juist in b.v. Rome. Want hierdoor worden de macht, het gezag en zelfs de inkomsten van zeer velen aangetast. Heb je dan ook nog de euvele moed er luidkeels op te wijze dat in de leer die de kerk onder beroep op Jezus leven verkondigt zeer vele onjuistheden schuilten dan zal men elk middel te baat nemen om je zo snel mogelijk uit de openbaarheid te verwijderen.

Dit is de reden voor het optreden van de hogepriesters en het sanhedrin. Dat anderen die "schuld" niet zo ernstig nemen blijkt uit de houding van Herodus - indien Jezus mee gespeeld had zou hij hem hebben vrijgelaten, nu zond hij hem door naar de romeinen - en de houding van Pilatus, die volgens zijn plicht wel het oordeel uitsprak volgende de wens van het "volk" - bestaande uit priesters, hun aanhang en omgekochte schreeuwers - maar zich de handen waste omdat hij geen schuld wilde hebben aan het bloed van deze mens.

Let wel: men had er vrede mee gehad wanneer Jezus weer snel de stad verlaten zou hebben, b.v. naar Samaria, maar kon en wilde niet gedogen dat hij met zijn invloed op het volk zou spreken tegen de invloed en het gezag van de tempel. Voldoende?

Behoorde Jezus tot de essen en of had hij verbinding met hen?

De ouders kennelijk wel. Aankondiging van de geboorte door een "engel" past b.v. geheel in de essense termen en gebruiken. Ook de woorden van Anna, moeder van Johannes, wijzen in deze richting. Het onderzoek door Simeon nabij de tempel gaat eveneens uit van tekens die bij de essen als belangrijk beschouwd werden.

De vlucht naar egypte is werkelijk gebeurd, zij het eerst toen Jezus rond 6 maanden oud was. Volgens bepaalde apocriefe geschriften zou Jezus met zijn ouders daar enkele jaren vertoefd hebben als gast bij een essens "klooster". Dit lijkt mij dus juist.

Ik moet eindigen. Wij hebben ons bezig gehouden met revoluties en onderweg zijn wij overal terecht gekomen. Laat ons dan duidelijk stellen voor wij uitgaan: revolutie is noodzakelijk in elke gemeenschap wil zij niet door verstarring zichzelf ten gronde te richten. Een revolutie dient echter nooit gebaseerd te worden op het aantasten van de rechten en mogelijkheden van anderen, maar dient uit te gaan van een zelf leven en werken op de juiste wijze en het hierdoor bewegen van anderen tot een zelfde handel en denkwijze.

Goeden avond.

N.B. Geen bijeenkomsten op goederdonderdag
en 16 april, dus ook geen verslagen. red.

(geheel geredigeerd,
tweede deel bekort)